

Kongrat

Şeybanî Han *Özbekistan* *Termez*
Baysur *Babadağ* *eteklerine*
Türkmen, Karakalpak *Özbek*
Kazak *Aral*
Oğuz

Sürhanderya

Ebulgazi Bahadır Han, Şecere-i Türk *Barçın*
Karmış Bey'in kızı, Mamış Bey'in eşi
Barçın'ın Gök Kâşânesi Kek Kasane

---

* 1995 Dünya Ho görü-Manas-Abay Yılı VII. Uluslararası Türk Halk Edebiyatı Semineri ve Türk Dünyası Kültür Kurultayı Bildirileri, Kırıkkale 9-11. 6. 1995, 87-93.

On altı boydan oluşan Kongratların beyi
 in oğludur. un ve adlarında iki oğlu
 olur. Ne var ki bu ikisinin de çocukları olmaz. Bu yüzden her fırsatta toplum
 tarafından aşağılanırlar. Sözcüleri gittikleri bir düğünde bunları kimse
 karşılamaz, önlerine yemeğin en kötüsü getirilir. Bu ve buna benzer
 hareketlerden rahatsız olan iki kardeş kırk gün tanrıya yalvarırlar. Rüyalarına
 giren dervişten çocuklarının olacağını öğrenirler. Dervişin dediği çıkar ve
 zamanı geldiğinde, nün bir oğlu bir kızı olur. Büyük bir ziyafet
 verilir. Derviş kimseye görünmez, sadece iki kardeşe görünür. Oğlana Hakim
 kıza adını kor. nın da kızı olur. Derviş bu kıza da
 adını kor. ve Baysarı'ya 'le in
 evleneceklerini, 'in ileride bileği bükülmez bir yiğit (batır) olacağını
 söyler, gözden kaybolur. Ailelerin anlaşmasıyla le birbirine
 beşik kertme edilir.

Çocuklar üç yaşında mektebe gönderilir. yedisine gelince
 babası onu beyliğin vecibelerini öğretmek üzere onu mektepten alır.
 Hükümdarlığa hazırlanan Hakim dedesi dan kalan on dört batman
 pirinç yayı çeker. Fırlayan ok yıldırım gibi gider, önüne çıkan dağının
 tepesini koparır. toplanıp müşavere ederler ve

deyip in
 adını koyarlar. Alpamış'ın sırtını sıvazlar.
 Bu yüzden ateşe atılsa yanmaz, a ok atılsa işlemez ve yanından
 "Kırklar" ayrılmaz olur. Diğer taraftan 'nün kardeşi da; "

diyerek kızını mektepten çıkarır.

kabilesinin başkanı olan zalim, merhametsiz ve
 tamahkârdır. Dini işlerde kullanmak için herkesten zekât almak ister. İşe,
 kardeşi dan başlar. karşı çıkar ve ağabeyi ye baş
 kaldırır. Böylece kabilesi ikiye ayrılır. ailesini ve adamlarını
 toplar kâfir eline gitmek üzere yola çıkar. Doksan dağ geçip, altı ay yolculuk
 ettikten sonra, in yanına gider. ülkesinde,
 nın adamları ot zannederek ekili alanlarda hayvanlarını otlatırlar. Halk

a yı şikâyet eder. hoş görür ve topraklarında yaşamalarına izin verir.

Aradan yedi sene geçer. ya bağlı olan boy, huzur içinde hayatını sürdürür. Bu arada büyür ve alımlı bir güzel olur.

Daha çocukken a beşekertme yapılan devamlı in yolunu gözler. Güzelliği herkesçe bilinen ve henüz on dört yaşında olan ı, denilen ve yedi oğlu olan düzenbaz kadın, küçük oğlu a almak ister. Bu yedi kardeş a hizmet eden 90 batırım en iyisidir. a dünür olur. Kızın annesi beşekertmeli olduğu için ret cevabı verir. Diğer pehlivanlar (batırlar) da ı kendilerine almak isterler. Yoğun baskı altında kalan Barçın altı ay izin ister. Bu arada on hızlı süvariyle a haber gönderir. Süvariler, mektubu ye verirler. in gitmesine rıza göstermez, mektubu da borkünün içinde saklar. babasının odasını temizlerken mektubu bulur ve Alpamış'a bildirir. kardeşi in ve at bakıcısı Kultay'ın yardımıyla iyi cins at olan Bayçıbar a binip hızla ülkesine doğru yola çıkar. Yolda rastladığı Barçın'ın habercilerini geçer, sonunda in yaşadığı yere yaklaşır. Yolda, amcası nın yanında çalışan Kaykubat adlı çobana rastlar. onu, o gece misafir eder. Ertesi gün amcasının yurduna ulaşır. Orada Karacan la karşılaşır ve onunla arkadaş olur. annesi Surkayıl'ın muhalefetine rağmen, ı misafir eder. a tanınan altı aylık süre de bu sırada dolmuştur. Çaresiz kalan Barçın dört yarış şartı getirir ve bu yarışlardan kim galip çıkarsa, onunla evlenebileceğini söyler. Yarışlar şöyledir: Uzun mesafeli at yarışı, ok atışı, bin adımdan bir gümüş paranın tüfekte vurulması ve güreş.

45 gün sürecek olan at yarışına 490 kişi katılır. Yarışçıların içinde ı temsilen dan ayrılan ve Müslüman olan da vardır. . haset edip , in toynaklarına çivi çakarlar ve geriye dönerler. Bağlarından kurtulan atını tedavi eder, onların arkalarından yetişir ve yarışı birinci olarak bitirir.

İkinci yarışta, dedesinin yayı ile yarışan en uzağa oku atarak birinci olur. Üçüncü yarışta da yarışmacılara yarı yarıya fark yaparak 1000

metre mesafeden tüfekte gümüş parayı vurur. Son yarışta batırlarını birer birer güreşip öldürür. Batırların en yiğidi ve Surkayıl'ın en büyük oğlu olan ı da bu arada öldürür. Böylece Barçın'la evlenmeye hak kazanır.

ı ve halkını alıp ülkesine doğru yola çıkar.

nün tavrına üzülen amcası ve kayınpederi olan orada kalır. Tek kalan na köle olur, kendisine yapılan kötülükleri göğüslemeye çalışır.

ın yaptıklarını hazmedemeyen ı tahrik ederek, tan intikam almaya zorlar. onları öldürmek için arkalarından kuvvet gönderir. ve gelen kuvvetleri mağlup eder. Esenlikle ülkelerine verirler.

yanına ikinci gidişi de onu tutsaklıktan kurtarmak düşüncesiyle olur. Babası buna mani olmak ister.

der kararından döndüremez. 40 yiğidini yanına alıp ülkesine gitmek üzere yola çıkar. Onun geleceğini haber alan Surhayıl adındaki fitne kadın, oğullarını mağlup edip mahvolmalarına sebep olduğu için, intikam duygusuna kapılır. Güzergâh üzerine bir ev yaptırıp 40 hizmetçisiyle burada yaşamaya başlar. Orada geçen niçin yalnız başına orada yaşadığını sorar. O da a kırgın olduğunu ondan uzakta yaşamak için buraya geldiğini söyler. Alpamış ve arkadaşlarını misafir eder. Onlara ilaçlı şarap verir, bayıltır. Dışarı çıkar, evi ateşe verir. a ateş dokunmaz ve yangından sadece o kurtulur. gelir, ı baygın bulur. Başını kesmek ister. Lâkin hiç bir silah a tesir etmez. ın teklifi üzerine derin bir kuyu kazdırılıp içine atılır.

Etrafa ın öldüğü haberi yayılır. Haber 'ın kulağına kadar gelir. acıyla kıvrınır. Bir oğlu olur; adını koyarlar. nün evlatlığı bu dedikoduyu fırsat bilerek yönetimi ele alır. a göz koyup kendisine eş edinmek ister. Hana ve yakınlarına

kötülük eder. Öyleki, in kız kardeşi evini terk edip dağlarda deve çobanlığı yapar.

kuyuda yedi sene kalır. Birgün, kuyuya yaralı bir kuş (veya uçan bir kaz) düşer. kuşu tedavi eder. Kanadına, yazdığı bir mektubu bağlayıp salıverir. Günün birinde mektup tarlada bulunan bir kadınla, bir küçük oğlanın eline geçer. Bu kadın tır. Kadın mektubu okur, hemen a haber verir. ı kurtarmaya gider. Bin bir zorlukla kuyuyu bulur. Yaptığı ipekten halatla ı yukarıya çekmeye çalışır. Ne var ki, kuyudan çekilerek kurtarılmayı istemez, ayaklarını kuyuya dayayarak Karacan'ın işini zorlaştırır. ister istemez eli boş geri dönmek zorunda kalır.

nın kızı in uzun tüylü kar beyazı bir keçisi vardır. Bu keçiye bakan aynı zamanda Şah'ın kızına da âşıktır. Keçi birgün sürüden ayrılıp yalnız dolaşırken, in bulunduğu kuyuya düşer. Keçiyi kuyuda bulan orada Alpamış'ı da görür ve onu tanır. hergün a bir koyun atar. Bu arada tan a âşık olduğunu öğrenir. Elindeki koyun kemiklerinden bir kaval yapar, a gönderir. bunu yapanı merak eder ve görmek ister, kuyunun başına gelir. ı görünce âşık olur. Evi ile kuyu arasında tünel kazdırmayı düşünür. Bu uzun bur zaman alır. Tünel bittiğinde ı ziyarete başlar. Tünelin çapı kız için normaldir, ancak Alpamış'a göre dardır.

Birgün yı ziyarete gelir. Kaza ile tünelin çıkışını örten halıya basar ve tünele düşer. Merakla tünelin içinde yürür. İleride la yı konuşurken görür. Kadını fark eden kendisi tünele sığamadığı için, dan onu yakalamasını ister. Ancak bunu başaramaz, kadın kaçıp kurtulur. dan atı in yerini öğrenir. Kıza, bir avuç kokulu saman verir. Kız samanı ata verdiğiğinde zincirleri kırıp ahurdan kaçır, derhal kuyunun başına gelir. in sesini duyunca, kuyruğunu kuyuya salıverir. Kuyruk, tutuncaya kadar uzar. kuyruktan tutunarak kuyudan dışarı çıkar.

Diğer taraftan doğruca Şah'ın yanına gider ve gördüklerini Şah'a anlatır. ı diri diri gömmek için adamlarını gönderip

kuyuya taş toprak doldurtur. O sırada dışarıda olan in
adamlarını öldürmekte zorluk çekmez.. Tek başına orduyu yenip ı ve
ı da öldürür. ı tahtına oturtur ve tabka'yı ona eş
eder. Sonra, ülkesine dönmek üzere onların yanından ayrılır.

Yolda bir kervana rastlar. Yolcuğunda ülkesinde pek çok hadise cereyan
etmiştir. Karısı dan Yadiğâr adında bir oğlu olmuştur. nün
evlatlığı kuvvet toplayıp yü devirerek
in idaresini ele almıştır. la evlenmek için ye,
a ve ailenin diğer fertlerine baskı yapmaktadır. Kervancı,
kabilelerinin dağıldığını ve in, eşi la evlenmek için düğün
hazırlıklarına başladığını haber verir. Ülkesine döndüğünde,
ve kendini ona tanıtmaz. Yoluna devam eder ve yılki çobanı a
rastlar. omuzunda nişanesi bulunan Alpamış'ı tanır.
çobanla elbisesini değiştir, düğün evine gider.

düğün evinde ok atışına iştirak eder, birinci olur. Bu arada
on batmanlık yayına kavuşur. a manzum olarak duygularını ifade eder,
o da aynı şekilde cevap verir. onu tanır, oğlu babasının
döndüğünü söyler. Bu arada Kultay in elbisesi ve atı a
binip düğün evine gelir. la vuruşur ve onu öldürür.
Böylelikle yeniden Barçın'a kavuşur. Amcası (kayınpederi)
ülkesinden geri döner

Dede Korkut

"Bamsı Beyrek Boyu"

Hakim

Barçın *Bunu Çiçek*
Bayböre
Baybican
Baybörü,
Baysarı
Bayındır Han

Kanlı Kocaoğlu Kanturalı Boyu

Boğaç Han

'ın oğlu olmazdı, Bunun için de çok üzüntülü idi. Birgün yanına veziri geliyor. Ay Han'a, seyahat tavsiye ediyor. İki yola

çıkıyor. Bir yerde ile karşılaşıyorlar. Hızır onlara iki elma vererek kayboluyor. Elmanın birisini Ay Han, diğerini de karısı yiyor. Nihayet bir çocukları oluyor Adına da Bay Böyrek diyorlar

Homeros'un Odysseus

dev Kalypso Atlas gökkubbeyi omuzlarında taşıyan Ogygia

Penelopei

*Alpamış-
Odiseus, Barçın-Penelopeia, Yadigar-Telemakhos, Kultay- Yeşme,
Baybörü-Laertes*

Mecmuası, C

Türkiyat

Alıp Manaş,

Dede Korkut Hikâyeleri,

Türk Halglarının ve Şergi Slavyanların Edebiyatı,

Odisseia

İzahlı Eski Metinler Antolojisi,

Prens Kalyanamkara ve Papamkara

Hikâyesinin Uygurcası,

Türk Folkloru Araştırmaları 1982,

Türk Mitolojisi,